

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

(обн., ДВ, бр. 25 от 2009 г.; изм., бр. 74 и 82 от 2009 г., бр. 32 и 73 от 2010 г., бр. 81 от 2011 г., бр. 103 от 2012 г., бр. 15 и 68 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 42 и 79 от 2015 г., бр. 32 и 81 от 2016 г., бр. 13 и 63 от 2017 г., бр. 7, 16, 17, 64 и 100 от 2019 г., бр. 105 от 2020 г., бр. 24 от 2022 г. и бр. 84 от 2023 г.)

§ 1. Създава се чл. 16б:

„Чл. 16б. За началници на районните служби „Изпълнение на наказанията“ и арестите се назначават лица с висше юридическо образование, а при липса на такива кандидати – с друго подходящо висше образование, с не по-малко от 3 години опит в системата на държавното управление.“

§ 2. В чл. 34 ал. 1 се изменя така:

„(1) Към Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ се създава Психологическа лаборатория за провеждане на изследвания за професионална и психологическа пригодност, извършване на диагностична, консултативна, обучителна и тренингова дейност със служителите и с осъдени и задържани лица, разработване на методически указания и осъществяване на контрол на дейността и методическа подкрепа на психолозите в местата за лишаване от свобода и пробационните служби.“

§ 3. В чл. 41, ал. 2 след думите „домове за непълнолетни“ се добавя „преходни отделения“.

§ 4. В чл. 42 се създава ал. 4:

„(4) В переходните отделения могат да се настаняват осъдени в затворническо общежитие от открит тип с остатък от наказанието не повече от шест месеца, по ред, определен от главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията.“

§ 5. В чл. 55 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 изр. второ думите „лекаря на затвора“ се заменят с „лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Задължително психологическо изследване се провежда на всички новопостъпили в приемно отделение лица.“

§ 6. В чл. 56, ал. 2 след думите „могат да разполагат“ се добавя „месечно“.

§ 7. В чл. 57, ал. 1, т. 2, буква „в“ след думите „условно осъждане“ се добавя „или условно предсрочно освобождаване“.

§ 8. В чл. 60 след думите „началника на затвора“ се добавя „в затвора и в затворническите общежития от закрит тип“, а думите „отделения за настаняване на лишени от свобода“ се заменят с „помещения или отделения за настаняване на лишени от свобода и задържани под стража лица“.

§ 9. В чл. 62 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 6:

„6. когато първоначалното настаняване не съответства на условията и реда за разпределение по чл. 58.“

2. Създават се нови ал. 2 и 3:

„(2) Промяната на постоянния адрес на лишения от свобода по време на изтърпяване на наказанието не е основание за преместването му в друг затвор по ал. 1, т. 3.

(3) При отпадане на основанията за преместване по ал. 1, т. 1-5 лишените от свобода се връщат за доизтърпяване на наказанието в съответствие с условията и реда за разпределение по чл. 58 или в затвора, от който са били преместени.“

3. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 4 и 5.

§ 10. В чл. 64а се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 5:

„5. е издадена Европейска заповед за арест.“

2. В ал. 4 след думите „може да разпореди“ се добавя „със заповед“.

§ 11. В чл. 66, ал. 2 след думите „режимно-охранителната дейност“ съюзът „или“ се заменя с „и“.

§ 12. В чл. 76 се създава ал. 4:

„(4) При невъзможност срещите на адвокати с лишени от свобода да се проведат в обособените за това помещения, те могат да се провеждат и в помещенията за свиждане или в други помещения, само след писмено съгласие от тяхна страна.“

§ 13. В чл. 78 ал. 3 се изменя така:

„(3) На лишените от свобода могат да се правят удържки от постъпващите в личната партида парични суми, в това число и от полагащото им се възнаграждение, съгласно действащите закони, но не повече от две трети от всички постъпления по личната партида. Това ограничение не се отнася за удържките по задължение за издръжка.“

§ 14. В чл. 84 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 се създава нова т. 2:

„безплатни миещи, перилни, почистващи и дезинфекциращи препарати, отговарящи на изискванията на Закона за здравето и Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, съгласно таблици, утвърдени от министъра на правосъдието;“.

2. Досегашните т. 2, 3 и 4 стават съответно т. 3, 4 и 5.

3. В ал. 3 думата „лекаря“ се заменя с „лекар“.

§ 15. В чл. 92 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 2 след думите „работните обекти“ се добавя „свиждане и учебни занятия.“

2. Точка 4 се отменя.

3. В ал. 2 накрая се добавя „или на затворническото общежитие“.

4. В ал. 3 след думите „началникът на затвора“ се добавя „или на затворническото общежитие“.

§ 16. В чл. 97 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея се правят следните изменения и допълнения:

а) точка 2 се изменя така: „вземат, дават, продават, купуват, даряват и заменят помежду си вещите и предметите, с които разполагат;“

б) в т. 3 накрая се добавя „както и да имат достъп до интернет“;

в) в т. 7 думите „и притежават“ се заменят с „притежават и разпространяват“, а накрая се добавя „както и такива, подтикващи към съпротива срещу реда в местата за лишаване от свобода“.

2. Създават се т. 12, 13 и 14:

„12. възпрепятстват по какъвто и да е начин служителите да изпълняват служебните си задължения, свързани с осигуряване на мероприятията по разпределение на времето и сигурността в затвора;

13. се държат грубо и арогантно към служителите на местата за лишаване от свобода, да проявяват физическо и психическо насилие и да отправят заплахи;

14. отправят обиди и клевети към длъжностни лица.“

3. Създава се ал. 2:

„(2) Редът за установяване на употребата на спиртни напитки и наркотични вещества се определя с наредба, издадена от министъра на здравеопазването и министъра на правосъдието.“

§ 17. В чл. 100, ал. 2 се правят следните допълнения:

1. В т. 7 накрая се добавя „както и обиди и клевети към длъжностни лица“.

2. В т. 8 след думите „опит за внасяне“ се добавя „и държане“.

§ 18. В чл. 121, ал. 1 думата „лекаря“ се заменя с „лекар“.

§ 19. В чл. 131, ал. 2 изречение второ се изменя така: „В отделенията могат да се обособяват помещения в зависимост от нуждите на лечебно-диагностичния процес и/или за лечение на лишени от свобода съобразно техния пол.“

§ 20. В чл. 133 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „затворите, затворническите общежития и поправителните домове“ се заменят с „териториалните служби на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“.

2. В ал. 2 думите „всеки медицински център“ се заменят с „медицинския център може да“.

§ 21. В чл. 134 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 след думата „център“ се добавя „или лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

2. В ал. 3 след думата „център“ се добавя „или лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

§ 22. В чл. 135 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 2 накрая се добавя „което не може да бъде проведено в местата за лишаване от свобода“.

2. В ал. 2 накрая се добавя „или на лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

3. В ал. 4 думите „на затвора, затворническото общежитие или поправителния дом“ се заменят с „на териториалната служба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“.

§ 23. В чл. 136, ал. 2 след думата „център“ се добавя „или на лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

§ 24. В чл. 137, ал. 2 след думата „център“ се добавя „или лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

§ 25. В чл. 140 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „флуорографски и“ се заличават, а след думата „изследвания“ се добавя „профилактика за туберкулоза“.

2. В ал. 3, изречение първо накрая се добавя „или от лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

§ 26. В чл. 143 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „в срок до 24 часа“ се заменят с „по седмичен график, утвърден от началника на затвора“.

2. В ал. 2 думите „по всяко време“ се заличават.

§ 27. В чл. 144, ал. 2 думата „незабавно“ се заменя със „своевременно“.

§ 28. В чл. 145, ал. 1 думите „лекарят е длъжен да окаже“ се заменят със „се оказва“, а думите „да регистрира“ се заменят със „се регистрират“.

§ 29. В чл. 146, ал. 1 думите „директорът на лечебното заведение“ се заменят със „директорите на лечебните заведения към местата за лишаване от свобода или лекарят, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

§ 30. В чл. 147 ал. 1 думата „клинично-психологически“ се заменя с „психологически“.

§ 31. Член 148 се изменя така:

„Чл. 148. Лишените от свобода със зависимости или суицидни прояви се консултират със специалист психиатър, водят се на отчет от инспектор-психолога и се включват в специализирани програми.“

§ 32. В чл. 149 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 накрая се добавя „или от медицинския специалист, който обслужва съответното лечебно заведение“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Лишените от свобода могат да получават лекарства отвън само със знанието, преценката и под контрола на лекаря на съответното лечебно заведение.“

§ 33. В чл. 151 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) На всеки две седмици се извършва основно почистване и дезинфекция на спалните и помещенията за общо ползване.“

2. Създава се ал. 3:

„(3) В местата за лишаване от свобода се поддържат с ниско ниво на проникваемост за вредители спалните и помещенията за общо ползване и се осигурява извършването на дезинсекции и дератизации, в т.ч. мониторинг и профилактика, а при поява на вредители и следи от присъствието им - и изстребителни мерки, като се спазва наредбата по чл. 62, ал. 2 от Закона за здравето.“

§ 34. В глава единадесета се създава чл. 171а:

„Чл. 171а. (1) Психологическата дейност в местата за лишаване от свобода включва психологически изследвания, психологическо консултиране, провеждане на специализирани програми, обучителна и тренингова дейност със служители, осъдени и задържани лица за превенция на професионалния стрес и суицидното поведение.“

(2) Редът, организирането, провеждането, изборът на методики и инструментариуми и отчитането на психологическата дейност с лишени от свобода и задържани лица се определят в правилника за прилагане на закона, методическите указания и професионалните стандарти на психолозите от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията.“

§ 35. В чл. 202, ал. 3, т. 2 думите „социалните грижи“ се заменят със „социалното подпомагане“.

§ 36. В чл. 203 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „най-малко веднъж месечно“ се заменят с „при необходимост, но не по-малко от веднъж на два месеца“.

2. В ал. 4 след думите „от общия брой на членовете“ се заменят с „от състава на съвета“.

3. Създава се ал. 5:

„(5) Председателят на пробационния съвет:

1. свиква и ръководи заседанията на пробационния съвет;

2. представлява съвета пред останалите държавни органи;

3. участва в съдебни заседания.“

§ 37. В чл. 205 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думата „променено“ се добавя „от района на една областна служба „Изпълнение на наказанията“ на района на друга“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Местоизпълнението на пробационните мерки в района на една и съща районна или областна служба „Изпълнение на наказанията“ може да бъде променено със заповед на съответния началник по молба на осъдения, придружена със становище от пробационния служител.“

3. Създава се ал. 4:

„(4) При промяна на местоизпълнението на пробационните мерки задължително се уведомява съответната прокуратура, кметът на населеното място по местоизпълнение на наказанието, ако е пряко свързан с изпълнението, съответният началник на районното управление на Министерството на вътрешните работи и военното окръжие по постоянния адрес на осъдения.“

§ 38. В чл. 208 ал. 1 се изменя така:

„(1) За начало на изпълнение на наказанието се смята денят на явяването на осъдения пред пробационния служител, за което се уведомява съответният прокурор, кметът на населеното място по местоизпълнение на наказанието, ако е пряко свързан с изпълнението, съответният началник на районното управление на Министерството на вътрешните работи и военното окръжие по постоянния адрес на осъдения.“

§ 39. В чл. 209 ал. 3 се изменя така:

„(3) Индивидуалният план за изпълнение на пробационните мерки се изготвя от пробационния служител и се връчва на осъдения.”

§ 40. В чл. 217, ал. 1 думите „областна пробационна служба” се заменят с областна служба „Изпълнение на наказанията”.

§ 41. В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Осъденият уведомява незабавно пробационния служител, когато трудовото или служебното му правоотношение бъде прекратено или премине на друга работа. При преминаване на друга работа изпълнението на поправителния труд продължава по новата месторабота, а работодателят или органът по назначаване уведомява писмено пробационната служба по местоизпълнение на наказанието.“

2. В ал. 4 думите „по уважителни причини – продължително заболяване, настъпила трайна или временна нетрудоспособност“ се заменят с „поради настъпила временна или трайна неработоспособност или по други уважителни причини“.

3. Създава се ал. 5:

„(5) След изтичане на 30 календарни дни от датата на прекратяване на правоотношението, при непредставяне на нов трудов договор или акт за назначаване, пробационният служител изготвя предложение по чл. 43, ал. 2 от Наказателния кодекс за първия следващ пробационен съвет.“

§ 42. В чл. 220 се правят следните допълнения:

1. В ал. 2 след думите „Безвъзмездният труд“ се добавя „в полза на обществото“.

2. В ал. 3 след думите „безвъзмезден труд“ се добавя „в полза на обществото“.

§ 43. В чл. 221 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „Безвъзмездният труд“ се добавя „в полза на обществото“.

2. В ал. 2 след думите „безвъзмезден труд“ се добавя „в полза на обществото“.

3. В ал. 4 след думите „годишен отпуск“ се добавя „с негово съгласие“, а думите „56 часа месечно” се заменят с „160 часа месечно”.

4. Създава се нова ал. 5:

„(5) Възложената работа за месеца не може да бъде по-малко от 10% от общия брой на определените със съдебния акт часове труд годишно и повече от 160 часа.“

3. Досегашната ал. 5 става ал. 6 и в нея накрая се добавя „в полза на обществото“.

§ 44. В чл. 222 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „безвъзмезден труд“ се добавя „в полза на обществото“.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Пробационната мярка безвъзмезден труд в полза на обществото е изтърпяна с отработване на определените брой часове за годината, вкл. и преди края на срока, за който е наложен, ако това е мярката с най-дълъг срок.“

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3 и в нея накрая се добавя „в полза на обществото“.

§ 45. В чл. 223 се правят следните допълнения:

1. В основния текст след думите „безвъзмезден труд“ се добавя „в полза на обществото“.

2. В т. 1 след думите „безвъзмездния труд“ и „безвъзмездният труд“ се добавя „в полза на обществото“.

§ 46. В чл. 227 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думата „областната“ се добавя „или районната“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Заповедта за наказание, издадена от началника на районната служба „Изпълнение на наказанията“, може да се обжалва пред началника на областната служба „Изпълнение на наказанията“, а когато е издадена от последния, може да се обжалва пред главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ в 7-дневен срок от връчването ѝ.“

3. Създава се нова ал. 4:

„(4) Компетентният да разгледа жалбата орган се произнася с мотивирано решение, с което:

1. отменя заповедта;

2. отхвърля жалбата и потвърждава оспорената заповед;

3. отменя заповедта и връща преписката на органа, издал заповедта, с допълнителни указания.“

4. Създава се ал. 5:

„(5) Решението на компетентния орган по ал. 3 подлежи на обжалване пред съответния административен съд, чието решение е окончателно. Обжалването не спира изпълнението.“

5. Досегашната ал. 4 става ал. 6.

§ 47. В чл. 228, ал. 4 се правят следните допълнения:

1. След думата „преустановява“ се добавя „от датата на констатираното отклонение“.

2. Създава се изречение второ: „След обявяването на лицето за национално издирване, ако в едномесечен срок осъденият, който се е отклонил, не бъде установен и доведен в пробационната служба, се внася предложение по ал. 1 за замяна на пробацията с наказание лишаване от свобода при условията на чл. 43а от Наказателния кодекс.“

§ 48. В чл. 241 се създава ал. 5:

„(5) При запълване на капацитета на съответния арест, по мотивирано предложение на началника на областната служба „Изпълнение на наказанията“ или на началника на арестите в съответната териториална служба, по разпореждане на наблюдаващия прокурор в досъдебното производство лицата с мярка за неотклонение задържане под стража могат да бъдат премествани в друг арест, който е най-близко до района на досъдебното производство или делото, съобразно съществуващите възможности.“

§ 49. В чл. 248 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 4:

„(4) След изтичането на шест месеца от настаняването по реда на ал. 1, т. 1 началникът на затвора по своя инициатива или по молба на обвиняемите и подсъдимите се произнася с мотивирана заповед след вземане на становищата на ръководителя на направлението за социална дейност и възпитателна работа, на заместник-началника по режимно-охранителната дейност и на психолога относно основанията за продължаване държането в постоянно заключени помещения без право на участие в колективни мероприятия на обвиняемите и подсъдимите. Копие от заповедта се връчва срещу подпис на лицето и се изпраща на прокурора, упражняващ надзор за законност.“

2. Създава се ал. 5:

„(5) Началникът на затвора по своя инициатива или по молба на обвиняемите и подсъдимите се произнася относно продължаването на настаняването по реда на ал. 1, т. 1 периодично, но не по-късно от шест месеца от предходното си произнасяне.“

3. Досегашната ал. 4 става ал. 6 и в нея след думите „ал. 2“ се заменят с „3, 4 и 5“, а думите „районния“ се заменя с „административния“.

§ 50. В чл. 250 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 думите „или на ареста“ се заменят с „или началника на областната служба „Изпълнение на наказанията“.

2. В ал. 3 се след думите „началника на затвора“ запетаята се заличава и се добавя „или на“, а думите „или началника на арестите в съответната териториална служба“ се заличават.

3. В ал. 5 след думата „център“ се добавя „от лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

4. В ал. 6 след думата „областната“ се добавя „или районната“.

§ 51. В чл. 253 ал. 5 и 6 се отменят.

§ 52. В чл. 254 се създава ал. 4:

„(4) При невъзможност срещите на адвокати с лишени от свобода да се проведат в обособените за това помещения, те могат да се провеждат и в помещенията за свиждане или в други помещения, само след писмено съгласие от тяхна страна.“

§ 53. В чл. 255 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думата „лекар“ се заменя с „лекаря, който обслужва съответното място за лишаване от свобода“, а накрая се добавя „като посещенията се регистрират“.

2. В ал. 2 думата „специализирано“ се заменя с „болнично“.

§ 54. В чл. 257, ал. 6 след думата „лекаря“ се добавя „който обслужва съответното място за лишаване от свобода“.

§ 55. В чл. 264 накрая се добавя „удостоверени с медицински документи“.

§ 56. В чл. 269, ал. 2 след думите „пробационна мярка“ се добавя „чрез електронно наблюдение“, а след думите „началника на областната“ се добавя „или районната“.

§ 57. В чл. 272 след думите „началника на областната“ се добавя „или районната“.

§ 58. В чл. 274 в изр. първо след думите „началника на областната“ се добавя „или районната“, а в изр. второ думите „за което се уведомява“ се заменят с „и предложение на“.

§ 59. В допълнителните разпоредби се създава § 4в:

„§ 4в. Съдът може мотивирано да разпорежи провеждане на откритите съдебни заседания, разглеждани по реда на Административнопроцесуалния кодекс, чрез видеоконференция след получаване от началника на затвора на справка за личността на лишения от свобода, извършеното престъпление, размера на наложеното наказание и режима, при който се изтърпява, особеностите и поведението му, склонност към бягство и суицидни действия, употреба на алкохол, на наркотични или други упойващи вещества и здравния му статус.“

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 60. В Наказателно-процесуалния кодекс (обн., ДВ, бр. 86 от 2005 г.; изм., бр. 46 и 109 от 2007 г., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 12, 27, 32 и 33 от 2009 г., бр. 15, 32 и 101 от 2010 г., бр. 13, 33, 60, 61 и 93 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 93 от 2011 г.; изм., бр. 19, 20, 25 и 60 от 2012 г., бр. 17, 52, 70 и 71 от 2013 г., бр. 21 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 42, 60, 74 и 79 от 2015 г., бр. 32, 39, 62, 81 и 95 от 2016 г., бр. 13, 63 и 101 от 2017 г., бр. 7 и 44 от 2018 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2018 г. – бр. 87 от 2018 г.; изм., бр. 96 от 2018 г., бр. 7, 16 и 83 от 2019 г., бр. 98, 103 и 110 от 2020 г., бр. 9, 16 и 20 от 2021 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 41 от 2021 г.; изм., бр. 80 от 2021 г.; Решение № 13 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 85 от 2021 г.; изм., бр. 32 и 62 от 2022 г., бр. 48, 69, 84 и 86 от 2023 г. и бр. 18 и 39 от 2024 г.) в чл. 417 се правят следните изменения и допълнения:

1. В заглавието след думата „задържането“ се добавя „изтърпяно наказание лишаване от свобода“.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) При отмяна на присъда, по която е започнало изпълнението на наказание лишаване от свобода, и следващо ново осъждане на лицето за същото престъпление на лишаване от свобода или пробация, периодът на частично изпълнение по отменената присъда се приспада от новото наказание в съотношенията по чл. 25, ал. 2 и ал. 3 от Наказателния кодекс.“

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.